

KORESPONDENCJE

*Stanowisko okratka australijskiego *Clathrus archeri* w Polsce*

Okratek australijski jest obcym elementem w naszej florze grzybów. Pochodzi z obszarów tropikalnych i subtropikalnych południowej półkuli (płd. Afryka, Australia, Nowa Zelandia). Na kontynent europejski został zawleczony przypadkowo. Z początkiem XX w. odnotowano po raz pierwszy jego stanowisko we Francji (r. 1914), skąd nastąpiła dalsza, szybka ekspansja gatunku.

W Polsce po raz pierwszy stwierdzono jego występowanie w r. 1976 (Stengl-Rejthar, Wojewoda 1985). Do r. 1990 odnotowano łącznie (poza opisywanymi) 9 nowych stanowisk (Sałata, Jakubowska 1987, Rudnicka-Jezierska 1991).

Omawiany gatunek jest grzybem saprofitycznym, pojawia się na rozkładającym się drewnie, ściółce, trocinach, słomie, a także na glebach zakwaszonych i ubogich w wapń. Dojrzałe owocniki mają kształt kwiatu złożonego z kilku (4—8) długich (do 10 cm) ramion. Plecha jest gąbczasta, o krwistoczerwonym zabarwieniu z czarnymi plamami — skupienie zarodników. Grzyb wydziela silny, nieprzyjemny zapach, który zwabia owady — głównie muchy — przyczyniające się do rozsiewania jego zarodników.

Dwa nowe stanowiska opisywanego gatunku zostały ostatnio stwierdzone w Gorcach, przy granicy Gorczańskiego Parku Narodowego.

15 sierpnia 1990 r. zauważyłem okazały egzemplarz grzyba na polanie Fiodorówka w dolinie potoku Furcówka (odległość od granicy GPN — 50 m) w Ochotnicy Górnej. Okratek wyrastał bezpośrednio z gleby, wśród runi niedawno skoszonej łąki. Ekspozycja stoku: południowo-wschodnia, nachylenie ok. 25°; wysokość n.p.m. 950 m. Skład florystyczny runi charakterystyczny dla zespołu *Hieracio-Nardetum* i rzędu *Nardetalia* — muraw bliźniczkowych.

Na przełomie lipca—sierpnia 1991 r. Tomasz Gierat (inf. ustna) stwierdził występowanie kilku egzemplarzy opisywanego gatunku na polanie Borysówka w dolinie potoku Małe Jaszczce — Ochotnica Górna (odległość od granicy GPN — 20 m). Grzyby wyrastały także bezpośrednio z gleby, wśród ubogiej runi łąkowej. Ekspozycja stoku: po-

łudniowo-wschodnia, nachylenie 35°; wysokość 1020 m n.p.m. Roślinność charakterystyczna dla zubożalej formy zespołu *Gladiolo-Agrostietum* i rzędu *Arrhenatheretalia*.

Opisywane stanowiska potwierdzają fakt, iż gatunek ten może występować na zakwaszonych i ubogich w wapń glebach górskich, a także pozwalają przypuszczać, że okratek australijski może być spotykany na łąkach-polanach, stanowiących enklawy w GPN. W wielu miejscach panują bowiem podobne warunki mikrosiedliskowe do opisywanych wyżej.

Janusz J. Tomasiwicz

PIŚMIENNICTWO

Nowak K. A. 1989. Uwaga grzybiarze — kto jeszcze zauważył? *Gazeta Żywiecka* (6): 6.

Rudnicka-Jeziarska W. 1991. *Grzyby (Mycota)*. T. 23, PWN, Warszawa.

Sałata B., Jakubowska B. 1987. Stanowiska grzyba okratka australijskiego *Clathrus archeri* w Polsce. *Chronimy Przyr. Ojcz.* 43, 1: 49—51.

Stengl-Rejthar A., Wojewoda W. 1985. Expansion of the fungus *Clathrus archeri* (Berk.) Dring (Gastromycetes) in Europe and Poland. *Zesz. Nauk. UJ, Prace Bot.* 13: 105—110.